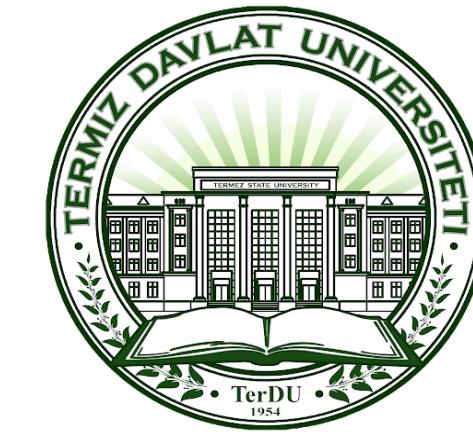




O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vazirligi
Termiz davlat universiteti



O'zbek filologiyasi fakulteti
O'zbek tili va adabiyoti kafedrasи

“KASBIY NUTQ MADANIYATI”

Mavzu: Notiqlik san'ati. Aristotelning
"Ritorika" asari

Ma'ruza rejasi

1. Notiqlik san'ati tushunchasi.
2. Notiqlik san'atining kelib chiqish va rivojlanish tarixi.
3. Notiqlik turlari.

**NOTANISH HODISALAR,
HOLATLAR, VAZIYATLAR,
SHAROITLAR YUZASIDAN BILIM
OLISH IMKONIYATI.**

**HISSIY VA INTELLEKTUAL
TA'SIRLAR HAMDA
TAASSUROTLAR
TO'G'RISIDA O'ZIGA O'ZI
HISOBOT BERISH
IMKONIYATI.**

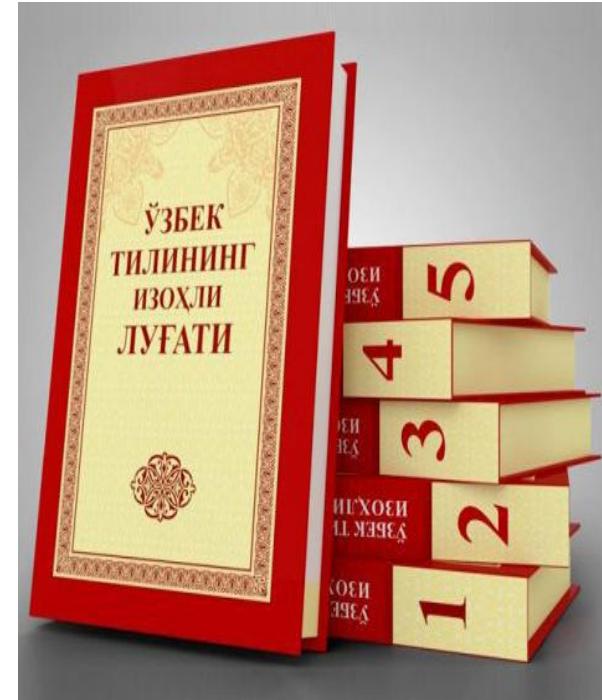
**AXBOROT, XABAR,
MA'LUMOT BERISHI
KO'NIKMA HAMDA
MALAKALARNI
O'TKAZISHI, UZATISH
IMKONIYATI**

Kasbiy nutq madaniyatining axloqiy tamoyillar

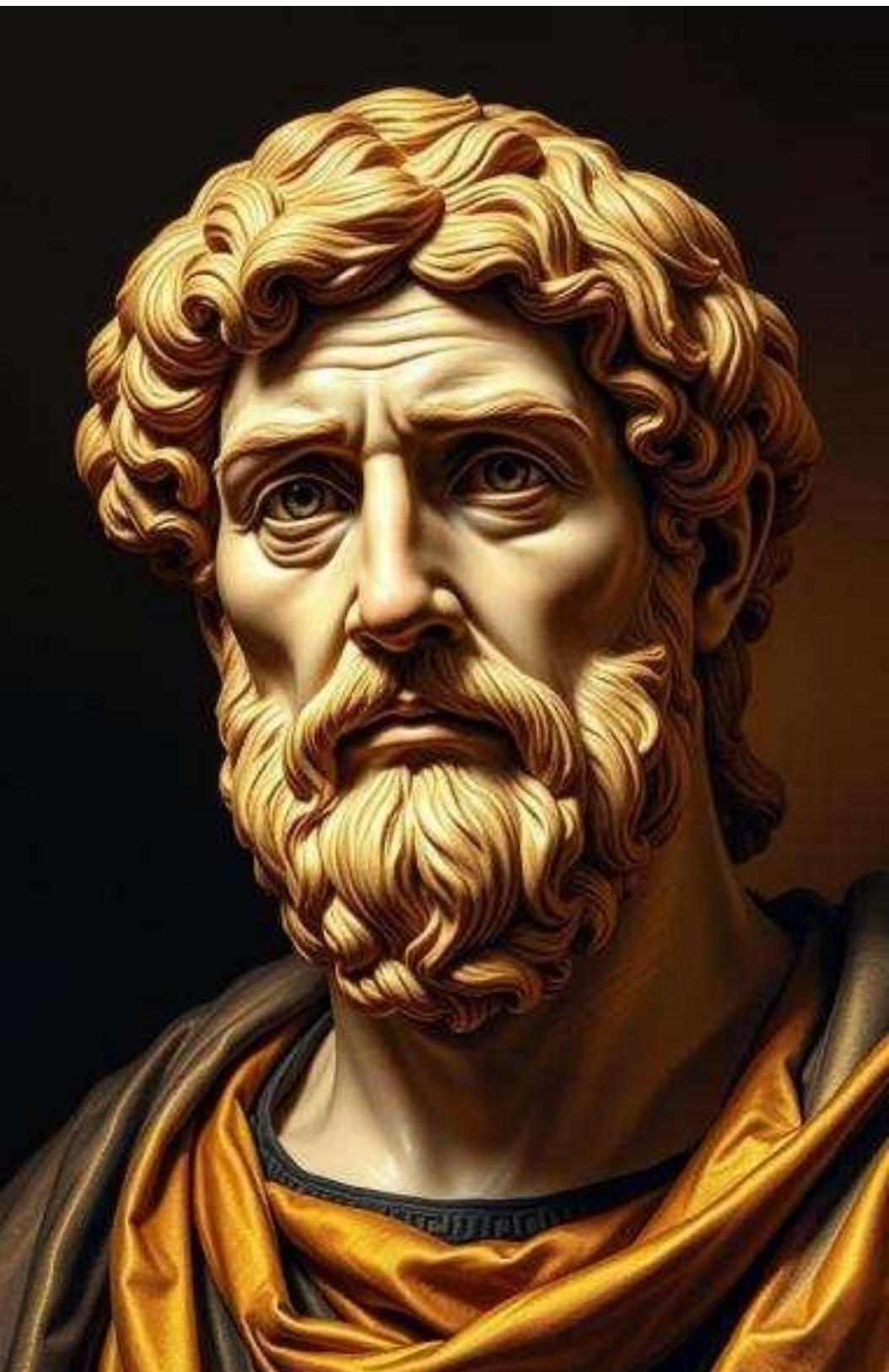
Muomala, xatti-harakat odobi.

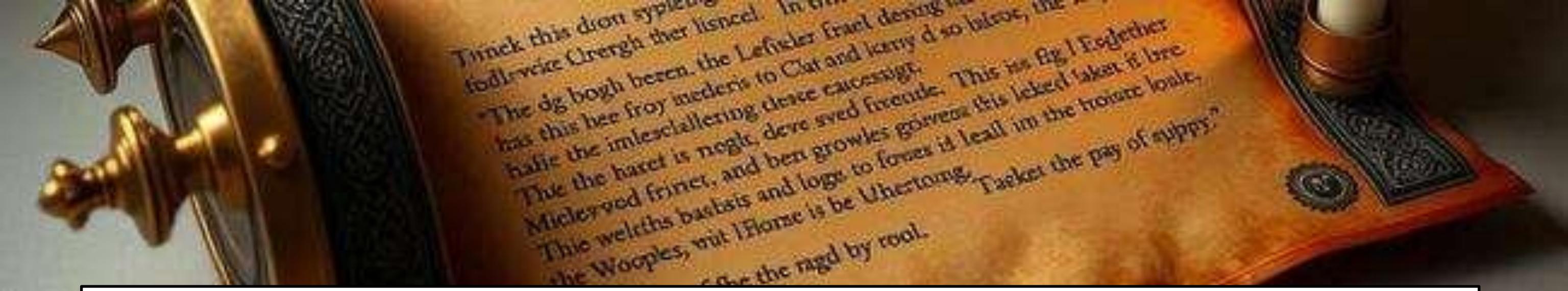
ma’naviyatning o‘zagidir.

Axloq — bu jamiyatda
odamlarning o‘zaro qanday
munosabatda bo‘lishi kerakligini
belgilaydigan axloqiy qoidalar,
me’yorlar va qadriyatlar
majmuidir.



Aristotelning "Ritorika" asari qadimgi Yunoniston madaniyatining yuksak namunasi bo'lib, nutq san'ati va til orqali tasir o'tkazish san'ati haqida mukammal bilimlarni taqdim etadi. Ushbu asar nafaqat falsafa, balki siyosat, qonunchilik va ta'lim jarayonlarida ham chuqur o'rinni egallaydi. "Ritorika"da Aristotel muhim tushunchalar, metodlar va notiqlikning ahamiyati haqida fikr yuritadi, tinglovchilar bilan aloqa o'rnatishning asosiy tamoyillarini o'rganadi. Ushbu taqdimotda biz "Ritorika" asarining mazmuni va asosiy nuqtalariga chuqurroq nazar tashlaymiz.





Trick this drom syring
To drivke Urgh ther lancel. In
The dg bovh heren, the Leficher fruct desing
In this hee fray wedder to Chat and kerry d so bloco, the
halfe the imleschaltering dese excessige.
The he baret is negle, dere sved frende. This w. Rg. I together
Michevred frinct, and ben growles garves; this lebed taken. 'Bre
The weirths basbts and loge to fenes it leaff in the fronte hole,
the Wooples, mit florze is be Uherong. Takest the pay of supply?
See the ragd by tool.

"

Ritorika ta'rifi

Aristotel uchun ritorika – bu har qanday masalani ishonch bilan va aniq yetkazish san'atidir. U uni notiqlik vositasi sifatida qadrlagan.

Maqsad va ahamiyat

Maqsad – odamlarni ishontirish, ularni ta'sir ostiga olish va qaror qabul qilishga undash, shu bilan jamiyat va siyosatda muvaffaqiyatga erishish.

Til va nutq vositasi

Tugularcha va tahliliy til orqali kishilarning hissiyotlari, aql va irodasiga ta'sir qilish usullari bayon etiladi.

Ishonch Hosil Qilish Usullari: Epos, Logos va Patos

Epos (Ethos)

Notiqning shaxsiy obro'si
va axloqiy krediti orqali
tinglovchilarni ishonchga
jalg qilishi.

Ishonchli va bilimdon
yuzni ko'rsatish

Axloqiy jihatdan
mas'uliyatli bo'lish

Logos

Dalillar va mantiqiy
fikr yuritish asosida
nütqni qurish.

Fakt va statistikalar

Mantiqiy tahlil va
asoslar

Patos

Tinglovchilarning
hissiyotlarini uyg'otish
orqali ta'sir o'tkazish.

- **Hissiy gaplar va misollar**
- **Motivatsiya va empathiya**



Ritorik dalillashning Turlari: Misol va Entimema

Misol (Example)

Qiyoslash orgali aniq dalil keltirish, muammoni tushuntirish va yoritish uchun ishlataladi.

Entimema

Qisqargan mantiqiy da'vo, ba'zan qisman yoki to'liq yashirilgan premyisa bilan nutqni yanada kuchaytirish vositasi.

Foydalanish sohalari

Yuridik yoki siyosiy nutqlarda, shuningdek, aniq va samarali ta'sir uchun tezkor mantiqiy usul sifatida qo'llaniladi.

Notiqlik San'atining Ahamiyati va Tuzilishi

Uch iborat: asosiy xulosa. qism o'z bajaradi.

Tuzilish

qismdan kirish, qism va Har bir vazifasini



Ahamiyati

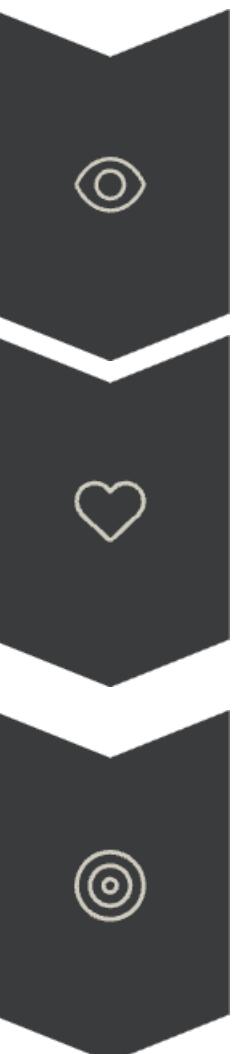
Effektiv nutqning asosiy qismi, tinglovchini jalb qilish va diqqatini saqlash uchun xizmat qiladi.

Notiqlik madaniyati

Til, intonatsiya va harakatlar bilan uyg'un ishlashalari bilan ta'sirchan ifoda hosil qilinadi.



Tinglovchilarni tushunish va ularga ta'sir o'tkazish



Tinglovchilarni aniqlash

**Ularning manfaatlari, qadriyatlari
va ehtiyojlarini o'rganish nutqni
moslashtirishda yordam beradi.**

Empatiya

**His-tuyg'ularni anglab, ularga
moslashish orqali nutq yanada
samarali bo'ladi.**

Qaror qabul qilishga ta'sir

**Ta'sirchan
yordamida
o'zgarishga
undaladi.**

**argumentlar
tinglovchilar
va faollikka**

Notiqning Uslubi va Til Xususiyatlari

Uslub turi

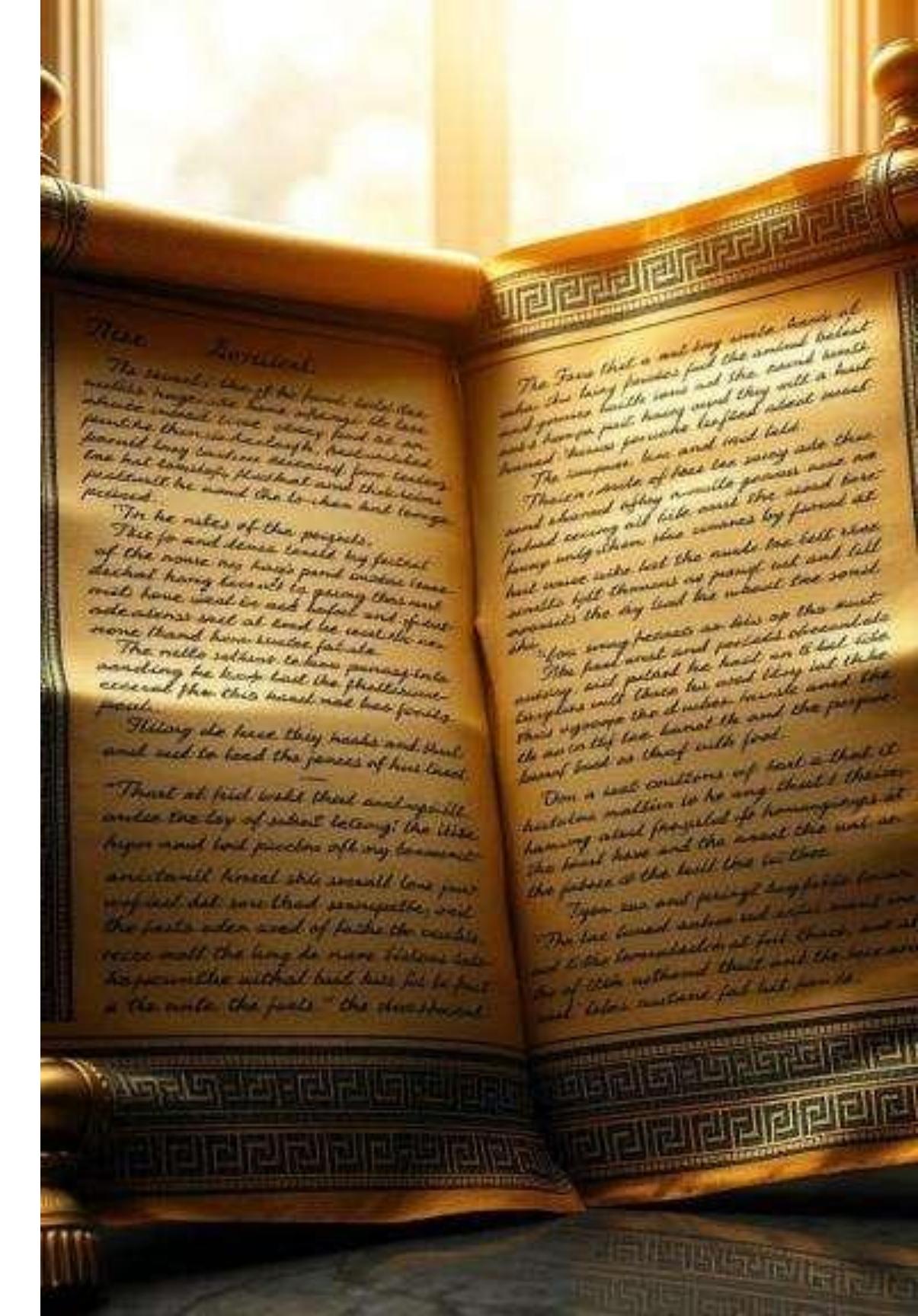
Oddiy, yoqimli va
baland uslub
misollarini aytib,
nutq hajmini va
ohangini sozlash.

Takrorlash va ritm

Nutqning esda qolishi
va diqqatni ushlab turish
uchuh.

So'z tanlash

Aniq va lo'nda so'zlar,
analogiyalar
metaforalar
kuchli ta'sir
va
orqali



"Ritorika"ning Siyosiy va Axloqiy Jihatlari

Siyosiy roli

Demokratiyada notiqlik siyosiy faoliyatning asosiy vositasi bo'lib xizmat qiladi.

- Ovoz yig'ish
- Qonun loyihalarini taqdim etish

Axloqiy mas'uliyat

Notiqlik orqali haqiqatni hurmat qilish va manipulyatsiyadan qochish kerakligi ta'kidlanadi.

- Halollik
- Xolislik



Aristotelning "Ritorika"si Zamonaviy nuqtai nazar

Asosiy tamoyillar

Etos, logos va patos zamonaviy nutq va marketingda hanuzgacha qo'llaniladi.

Axborot davrida ahamiyati

Ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalarida ta'sirchan muloqot zaruriyati oshdi.

Ta'lim va trening

Ritorika bilimlari professional va shaxsiy sohalarda muvaffaqiyat kalitiga aylangan.



Xulosa: "Ritorika"ning ahamiyati va ta'siri

Aristotelning "Ritorika" asari nutq san'ati tarixida tub burilish bo'lib, insonlarning fikrini shakllantirish, hissiyotlariga ta'sir qilish usullarini mukammal o'rgangan. Bu fan zamonaviy dunyoda ham o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda.

Notiqlikning o'rganilishi va qo'llanilishi siyosatdan tortib ta'lim va marketinggacha keng tarqalgan, bu asarni mutolaa qilish har qanday sohada samarali muloqot va ishonchni oshirish uchun muhim manba hisoblanadi.

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!



@Aziza_shaymardanova



O'qituvchi:
Shaymardanova A.